

KOMMUNSEKTORENS ORGANISASJON - KS ADVOKATENE - Advokater MNA

Tor Allstrin - områdedir.
Elisabeth Aasheim
Kristine Røed Brun
Gry Brandshaug Dale
Mårten Brandsnes Faret
Øyvind Gjelstad

Solfrid Vaage Haukaas
Anne-Lise Hellebostad
Beatrice Dankertsen Henning
Hakon Huus-Hansen
Erna Larsen
Frode Lauareid (H)

Andreas Dag Nilsen
Øyvind Renslo
Jostein Selle
Johan Nyrerød Spiten - avd.dir.
Cecilie R. Sæther
Siri Tofte

Hege Torvbråten
Kristine Vigander
Geir S. Winters
Sabrina Becher (adv.sek.)
Kjersti Benum (adv.sek.)
Stig Dahlsveen (spes.kons.)
Linda Hansen (adv.sek.)
H = møterett for Høyesterett

Bærum kommune
v/forhandlingsleder Lena Jahr
Rådhuset
1304 SANDVIKA

Vår referanse: 21/00287-4
Ansvarlig advokat: Øyvind Gjelstad
Deres referanse:

Dato: 22.01.2021

Vurdering av om oppsigelsene fra legevaktslegene ved Asker og Bærum legevakt var brudd på fredsplikten

Det vises til e-post datert 19. januar 2021 vedlagt en beskrivelse av prosessen knyttet til masseoppsigelsene på Asker og Bærum legevakt. Bærum kommune har bedt om en juridisk vurdering av om masseoppsigelsene kan betraktes som lovlige aksjoner.

Det rettslige utgangspunkt

Jeg legger til grunn at de leger som inngår i Asker og Bærum legevakt i denne sammenheng er å betrakte som arbeidstakere etter arbeidsmiljøloven § 1-8 og Hovedtariffavtalen kapittel 1 punkt 1.1. Dette gjelder uavhengig av om legene ellers er selvstendig næringsdrivende fastleger og uavhengig av hvordan godtgjørelsen for arbeid på legevakta fastsettes. Jeg problematiserer ikke dette nærmere da jeg oppfatter dette utgangspunktet som avklart både faktisk og rettslig mellom KS og Legeforeningen.

Fredsplikten omfatter det som er *direkte* eller *indirekte* regulert i tariffavtaleforholdet. Godtgjøring for arbeid på legevakt er tariffregulert gjennom særavtalen SFS 2305. Jeg legger til grunn at det har vært ført forhandlinger mellom Legeforeningen lokalt og Bærum kommune om avvik fra disse tariffregulerte ordningene. Jeg legger videre til grunn at hjemmelsgrunnlaget for å forhandle om denne type avvikende ordninger, er Hovedavtalen del A § 4-6 om lokale forsøksordninger. Partenes forhandlingsstandpunkter og de krav/tilbud som er utvekslet mellom partene i den anledning, er uten betydning for min vurdering. Jeg går derfor ikke nærmere inn på dette. Imidlertid kan jeg nevne at de forhandlinger som gjennomføres faller inn under den rettslige definisjonen interessetvist i arbeidsrettslig sammenheng. For ordens skyld kan jeg nevne at både arbeidsgiver og de enkelte legene som arbeidstakere begrepsmessig er «tariffbundne» til de tariffavtaler som er forhandlet frem av KS og Legeforeningen.

Etter arbeidstvistloven § 8 første og andre ledd gjelder det fredsplikt i relasjonen mellom arbeidsgiver og arbeidstakere ved Asker og Bærum legevakt. Fredsplikt innebærer at den tariffbundne ikke kan iverksette arbeidskamp for å løse uenighet i tarifforholdet, enten uenigheten gjelder et rettslig spørsmål eller et interessespørsmål. I denne sammenhengen er min vurdering knyttet til om Legeforeningen lokalt og/eller de enkelte medlemmer av Legeforeningen iverksatt «annen arbeidskamp» i sin agering i interessetvisten mellom Legeforeningen og Bærum kommune.

Som et rettslig utgangspunkt for min vurdering vil jeg vise til de generelle merknadene Arbeidsretten gjorde i ARD-2014-24 avsnittene 160 og 161:

- «(160) Tvisten mellom Spekter og NSF gjelder bruk av annen arbeidskamp enn streik eller lockout. Forbudet mot bruk av annen arbeidskamp omfatter ethvert tiltak eller enhver opptreden som er egnet til å virke som et press på motparten for å løse en tvist. Klare eksempler på slike kampmidler er nektelse av å utføre bestemte arbeidsoppgaver og nektelse av å utføre overtidarbeid. Partene er enige om at ytringer kan være i strid med fredspliktnormene, men som Arbeidsretten skal komme tilbake til nedenfor, må dette ses i sammenheng med yttingsfriheten og hensynet til de tillitsvalgtes funksjoner og oppgaver. Det skal mye til før ytringer kan stride mot fredsplikten.
- (161) Vurderingstemaet for om det foreligger annen arbeidskamp er tiltakets art, virkninger og formål. Det er ikke avgjørende om det foreligger en uttrykkelig beslutning om tiltak, og at denne beslutningen meddeles motparten. Det er heller ikke avgjørende om trusselen eller oppfordringen til arbeidskamp er markert eller tilkjennegitt direkte overfor motparten. Et moment i vurderingen er om det foreligger handlinger som er egnet til, og har som formål, å virke som et press på motparten, jf. ARD 1982 side 223. En intern beslutning om felles opptreden rettet mot arbeidsgiver kan derfor etter omstendighetene være et kamptiltak.»

Jeg legger følgende faktum til grunn

I en e-post fra lokalt tillitsvalgt i Legeforeningen til Bærum kommune den 9. desember 2020, uttales følgende i forbindelse med et forhandlingsutspill:

«Blir det ikke enighet innen fristen har jeg også fått et forpliktende mandat fra mine medlemmer til å koordinere lovlige reaksjoner fra legegruppen.»

Litt lengre ned i samme e-post uttales følgende:

«Samtidig er det min oppgave å formidle synspunkter fra mine medlemmer til dere, sørge for at eventuelle tiltak fra vår side er lovlige og avklart i tett dialog med juristene hos oss og at rammene for legearbeidet, pensjonskrav og arbeidskontraktene er i tråd med lover, (sær)-avtaler og forskrifter.(min understrekning)

Den 18. desember uttaler Legeforeningens tillitsvalgte følgende i en e-post i forbindelse med forhandlingene:

«Tilbudet 3 har jeg sendt til legegruppen, det har blitt unisont avvist og signalene er ikke til å misforstå. På vegne av mine medlemmer avviser jeg derfor tilbudet. Jeg oppfattet vår samtale i morges som om dette var en «take it or leave it»-situasjon. Den enkelte av mine medlemmer kommer nå til å vurdere sin ansettelsessituasjon. Jeg beklager sterkt at vi alle kommer til å havne i en vanskelig situasjon. Det er viktig å nevne at eventuelle oppsigelser av vaktturnus markerer tydelig misnøyen med arbeids- og lønnsituasjon. (min understrekning)

Senere samme dag oversender Legeforeningens tillitsvalgte følgende e-post til sine medlemmer:

«Hei igjen,

Da har kommunen justert litt på sitt tilbud, uten at tallene har beveget seg nevneverdig. De møter ikke vårt – allerede nedjusterte – krav om 30%/40% kveld uke dager og 50%/60% helgene. For ikke-spesialister var tilbudet 20% ukedager, 25% helg og 30% helligdager. For spesialistene var tilsvarende tall 40%, 45% og 50%.

I tillegg skulle det bare betales sykepenger for vakter som var satt opp minst 4 uker i forveien, altså ikke for ekstravakter som var tatt mindre enn 4 uker før sykdom.

Vedlagt et forslag om tekst til en oppsigelse av vaktturnus. Står vi samlet, kommer dette til å fungere. En viss solidaritet kan være viktig i denne prosessen. Ingen av oss ønsker jo å slutte å jobbe på Legevakten, samtidig er det viktig at vi ikke aksepterer dårlige lønnsvilkår i den situasjonen vi befinner oss i.

Oppsigelsen sendes til avdelingsleder Hilde Sølvsberg på mail:

hilde.solvberg@baerum.kommune.no.

Bruk gjerne teksten som er vedlagt. Eller skriv noe eget. Om dere sender kopi til meg får jeg oversikt over prosessen, dette er selvfølgelig helt frivillig.

Jeg kommer til å sende en mail til våre ekstravakter for å informere dem om konflikten og prosessen videre.

Håper at vi oppnår målene våre: en god Legevakt, motiverte leger og ordentlige arbeids- og lønnsvilkår.»

Umiddelbart etterpå oppfordrer ett av medlemmene i Legeforeningen øvrige medlemmer til å sette hverandre i kopi gjennom følgende e-post:

«Foreslår av solidaritetsårsaker at vi alle setter alle her i kopi, så føler ingen seg ensomme i dette.

skal slå på data og starte ballet»

Noen minutter senere mottar kommunen først oppsigelse med følgende ordlyd:

«Undertegnende har en vaktturnus på Asker og Bærum Legevakt, denne sies opp med øyeblikkelig virkning fra og med i dag, 18.12.2020. Oppsatte vakter i oppsigelsestiden – som er på 4 uker - tas som avtalt.

Oppsigelsen av vaktturnus er et tydelig signal om at lønns- og arbeidsvilkårene for næringsdrivende leger på Asker og Bærum Legevakt ikke er akseptable. Lønnstilbudet fra kommunen av 18.12. kan ikke aksepteres, det tar ikke hensyn til innsatsen, risikoen og usikkerheten legene på Legevakten utsettes for en aktuell periode med økt fare for smitte, sykdom og fravær.

Oppsigelsen trekkes tilbake dersom Legeforeningen og arbeidsgiver finner forhandlingsløsninger som tar bedre hensyn til disse punktene.»

Fra et annet medlem av Legeforeningen kommer følgende melding til kommunen:

«I den aktuelle lønns- og rettighetskonflikten mellom legeforeningen og Bærum kommune stiller jeg meg solidarisk med mine kolleger, og sier derfor opp min vaktturnus (234) på legevakten. Vi følger det avtaleverket som foreligger for oppsigelsestid, og trekker oppsigelsen tilbake dersom kommunen fremmer et tilbud som møter fagforeningens krav.

Jeg legger til grunn at Bærum kommune mottar mer eller mindre likelydende oppsigelser fra de aktuelle legene knyttet til Asker og Bærum legevakt. Jeg legger til grunn at kommunen i løpet av helgen mottar ca. 70 oppsigelser.

Den konkrete vurderingen

Etter min vurdering har Legeforeningens lokale tillitsvalgte og medlemmene av Legeforeningen ved Asker og Bærum legevakt gjennomført arbeidskamp som er tariffstridig og ulovlig etter arbeidstvistloven § 8. Det er åpenbart at det å tilrettelegge for og gjennomføre oppsigelsne er handlinger som er egnet til, og har som formål, å virke som et press på Bærum kommune for å løse interessedvisten. Det kan her vises til ARD-1998-148 hvor Arbeidsretten hadde følgende generelle uttalelse om oppsigelse som arbeidskamp:

«Det er da grunn til å peke på at den tariffrettslige fredsplikt ikke er til hinder for at arbeidstagere individuelt sier opp sine stillinger. De enkelte arbeidstagere har full rett til å si opp sine stillinger på grunn av misnøye med arbeidsforholdene, eller av andre grunner. Det gjelder også selv om de i større eller mindre grad gir oppsigelser samtidig og i forståelse med hverandre. Oppsigelsene blir ikke derved en tariffstridig aksjon hvis hensikten faktisk er at de enkelte vil slutte i de stillinger de sier opp fra. Derimot vil oppsigelser være tariffstridige dersom arbeidstagerne ikke har til hensikt å slutte i sine stillinger, men formålet er å fremtvinge en løsning av en tvist om lønns- eller arbeidsvilkår og hensikten fra arbeidstagerens side er at de skal fortsette i sine stillinger, eventuelt etter å ha søkt dem påny, hvis deres krav imøtekommes.»

Det fremkommer direkte av den enkelte leges oppsigelsesbrev og den koordinerende e-posten fra Legeforeningens tillitsvalgt, at hensikten med oppsigelsene nettopp ikke var å slutte i arbeidet på legevakta, men å legge press på arbeidsgiver for å fremtvinge en løsning av tvisten om lønns- og arbeidsvilkår.

Etter min oppfatning kan allerede den «trusselen» som Legeforeningens tillitsvalgte fremsetter i e-posten av 9. desember 2020 falle inn under kategorien ulovlig arbeidskamp. Her fremsettes en trussel om at tillitsvalgte vil koordinere reaksjoner fra legegruppen dersom det ikke oppnås enighet. At det trues med «lovlige aksjoner» endrer ikke på dette. Det kan her vises til Arbeidsrettens generelle uttalelse i ARD-2013-286 avsnitt 64:

«De alminnelige normer for fredsplikten er de samme etter loven som etter tariffavtalen. Fredsplikt innebærer en plikt til å avstå fra og til å motvirke bruk av kampmidler og true med slik bruk. Foruten streik, lockout og blokade, omfatter kampmidler også «annen arbeidskamp». Dette vil være enhver form for aksjon som har til formål å fremtvinge en løsning av et retts- eller interessedspørsmål, uavhengig av om tiltak som iverksettes er noe arbeidstakerne i prinsippet står fritt til å nekte. Uenighet om arbeidsgivers utøvelse av styringsretten omfattes av den lov- og tariffbestemte fredsplikt.»

Så lenge det trues med aksjoner for å fremtvinge en løsning i en interessedvist vil dette være en ulovlig arbeidskamp, selv om midlene man truer med ellers ville vært lovlige.

Det kan i denne sak reise spørsmål om Legeforeningen sentralt har initiert eller på annen måte tilskyndet til den ulovlige aksjonen som Legeforeningens lokale tillitsvalgt og Legeforeningens medlemmer står bak. I e-posten fra Legeforeningens lokale tillitsvalgte av 9. desember vises til følgende:

Samtidig er det min oppgave å formidle synspunkter fra mine medlemmer til dere, sørge for at eventuelle tiltak fra vår side er lovlige og avklart i tett dialog med juristene hos oss og at rammene for legearbeidet, pensjonskrav og arbeidskontraktene er i tråd med lover, (sær)-avtaler og forskrifter (Vår utheving).

Det antas at den dialog det vises til med juristene hos oss er jurister i Legeforeningen sentralt. Imidlertid har jeg ikke andre holdepunkter for at Legeforeningen sentralt har initiert eller på annen måte tilskyndet til den ulovlige aksjonen. Jeg kan derfor ikke konkludere med at Legeforeningen sentralt har opptrådt i strid med sine forpliktelser etter arbeidstvistloven. Dette vil kunne stille seg annerledes dersom det kan føres bevis for at Legeforeningen sentralt har hatt en mer aktiv rolle i aksjonen.

Legeforeningen sentralt har imidlertid også en selvstendig plikt som tariffpart til å reagere på og få sine tillitsvalgte og medlemmer til å avstå fra eller avslutte aksjonen. Jeg har imidlertid ikke tilstrekkelig oversikt over faktum til å ta stilling til om Legeforeningen sentralt har forholdt seg så klart og aktivt som det må kreves når dets medlemmer og tillitsvalgte gjennomfører tariffstridige aksjoner som medfører betydelige konsekvenser for Asker og Bærum legevakt.

Oppsummering/avslutning

Det er etter min oppfatning lite tvilsomt at masseoppsigelsene på Asker og Bærum legevakt er annen arbeidskamp som er ulovlig etter arbeidstvistloven § 8. Her har både Legeforeningens lokale tillitsvalgte og Legeforeningens medlemmer brutt fredsplikten for å legge et ulovlig press på Bærum kommune for å fremtvinge en løsning i interessedvisten.

Det kan også nevnes at arbeidstvistloven § 9 oppstiller et erstatningsansvar for en fagforening og dets medlemmer for det økonomiske tap arbeidsgiver utsettes for gjennom bruk av ulovlige arbeidskampmidler. Legeforeningens ansvar inntreer først når den selv har skyld i bruken. Hvorvidt Legeforeningen her kan gjøres ansvarlig for handlinger utført av Legeforeningens lokale tillitsvalgt tar jeg ikke stilling til.

Jeg gjør oppmerksom på at min vurdering bygger på de faktiske forholdene jeg har gjort rede for i dette brevet. Dersom disse forholdene ikke er riktig eller misvisende ut fra sin kontekst, vil min vurdering kunne være annerledes. Dersom dette er tilfelle ber jeg om tilbakemelding slik at min vurdering eventuelt kan korrigeres.

Ellers er det bare å ta kontakt dersom noe er uklart eller trenger utfylling/presisering.

Nærværende brev sendes kun pr e-post til: lena.jahr@baerum.kommune.no. Dersom dere også ønsker at brevet sendes pr post regner jeg med at dere tar kontakt.

Med vennlig hilsen

Øyvind Gjelstad
advokat

Telefon: 90 94 01 97

E-post: Oyvind.Gjelstad@ks.no